

[Etusivu](#) > ... > [Perhe- ja Perintöoikeudelliset Asiat](#) > [Avioero Ja Asumusero](#) > [Scotland](#)

Avioero ja asumusero

Skotlanti

Sisällön tuottaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Millä edellytyksillä avioeron voi saada?

Skotlannissa avioerosta päättää tuomioistuin. Tuomioistuin voi myöntää avioeron vain, jos on osoitettu, että

- avioliitto on kariutunut korjaamattomasti, tai
- puolisolle on avioliiton solmimisen jälkeen myönnetty sukupuolen vahvistamisesta vuonna 2004 annetun lain (*Gender Recognition Act 2004*) mukainen väliaikainen sukupuolen vahvistamistodistus (*Interim Gender Recognition Certificate*).

Avioliiton korjaamaton kariutuminen voidaan osoittaa yhdellä neljästä tavasta, jotka mainitaan seuraavassa kohdassa.

2 Mitkä ovat avioeron myöntämisperusteet?

Katso vastaus kysymykseen 1. Avioliiton korjaamaton kariutuminen voidaan osoittaa seuraavien seikkojen avulla:

- vastaaja on ollut uskoton;
- vastaaja on käyttäytynyt kohtuuttomasti;
- osapuolet eivät ole asuneet yhdessä vuoteen, ja toinen puoliso suostuu eroon;
- osapuolet eivät ole asuneet yhdessä kahteen vuoteen.

Tietyissä tapauksissa, joissa avioeron syy on yksi kahdesta viimeksi mainitusta, voidaan soveltaa yksinkertaistettua menettelyä.

3 Mitä laillisia vaikutuksia avioerolla on

3.1 aviopuolisoiden henkilökohtaisiin suhteisiin (esim. sukunimeen)

Laissa ei ole erityisiä säännöksiä entisten puolisojen välisistä henkilökohtaisista suhteista. Kumpikin puoliso voi naimisiin mennessään säilyttää oman sukunimensä. Vastaavasti puolisonsa sukunimen ottanut voi pitää sen avioeron jälkeenkin.

3.2 omaisuuden jakamiseen puolisojen välillä

Skotlannin perhelaisissa (*Family Law (Scotland) Act 1985*) säädetään, miten aviovarallisuus jaetaan avioerossa. Aviovarallisuutta on yleisesti ottaen kaikki puolisojen avioliiton aikana hankkima omaisuus, samoin kuin asunto, joka on ennen avioliittoa hankittu perheen kodiksi, sekä tällaisen asunnon varustus. Aviovarallisuuteen ei kuulu muu omaisuus, joka on hankittu ennen avioliittoa, omaisuus, jonka puoliso on hankkinut sen jälkeen, kun puoliso ei enää asuneet yhdessä, eikä omaisuus, joka on avioliiton aikana saatu lahjana tai perintönä kolmannelta osapuolelta.

Kumpikin puoliso voi Skotlannin perhelain nojalla hakea tuomioistuimelta määräystä (*order*). Tuomioistuin voi

antaa määräyksiä, jotka koskevat pääoman maksamista, omaisuuden siirtoa, säännöllisten avustusten maksamista, eläkkeitä ja niitä koskevia hyvityksiä ja muita eroon liittyviä vähäisempiä seikkoja.

Tuomioistuimen on annettava määräykset seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- aviovarallisuuden nettomäärä on jaettava oikeudenmukaisesti;
- tuomioistuin ottaa huomioon taloudellisen hyödyn, jonka puoliso on saanut toisen puolison kustannuksella, ja taloudelliset uhraukset, jotka puoliso on tehnyt toisen puolison tai perheen hyväksi. Panostus voi olla muuta kuin taloudellista panostusta, ja erityisesti kyse voi olla kodin tai perheen hoitamisesta. Panostus voi olla myös taloudellista panostusta;
- taloudellinen raskaus, joka koituu alle 16-vuotiaiden aviolasten huoltamisesta, on jaettava oikeudenmukaisesti osapuolten välillä;
- puolisolle, joka on ollut olennaisesti taloudellisesti riippuvainen toisesta puolisoista, on myönnettävä elatusapua, jotta hän voisi sopeutua aiemmin käytössään olleiden taloudellisten resurssien menettämiseen. Tämä avustus voi kestää enintään kolme vuotta;
- jos puoliso todennäköisesti kärsii avioeron seurauksena vakavia talousvaikeuksia, hänelle on myönnettävä kohtuulliseksi ajaksi kohtuullista elatusapua talousvaikeuksien helpottamiseksi.

3.3 puolisoitten alaikäisiin lapsiin

Kuten kysymykseen nro 3.2 annetussa vastauksessa todettiin, aviolasten huollosta aiheutuva taloudellinen raskaus on jaettava tasapuolisesti. Ks. myös [Euroopan oikeudellisen verkoston tietosivu vanhempainvastuusta Skotlannissa](#).

3.4 toisen puolison velvollisuuteen maksaa toiselle elatusapua?

Ks. myös [Euroopan oikeudellisen verkoston tietosivu elatusapusaatavista Skotlannissa](#).

4 Mitä lakitermi ”asumusero” käytännössä tarkoittaa?

Skotlannin avioerolain (*Divorce (Scotland) act 1976*) nojalla tuomioistuin voi antaa asumuserotuomion (*decree of separation*). Asumusero voidaan myöntää puolisoille, jotka eivät halua avioeroa mutta jotka haluavat lopettaa asumisen yhdessä. Aviopuolisot ovat tällöin edelleen naimisissa, ja heidän on edelleen elätettävä toisiaan. Tämä tarkoittaa sitä, että heidän on taloudellisessa mielessä huolehdittava toisistaan samalla tavalla kuin jos he olisivat naimisissa.

5 Mitä edellytyksiä asumuseroon liittyy?

Asumuseron edellytykset ovat samat kuin avioeron edellytykset. Ks. vastaus kysymykseen 1.

6 Mitä laillisia vaikutuksia asumuserolla on?

Ks. vastaus kysymykseen 4. Asumusero ei estä puolisoita hakemasta avioeroa.

7 Mitä lakitermi ”avioliiton mitätöinti” käytännössä tarkoittaa?

Vaikka oikeudellinen termi ”avioliiton mitätöinti” ei sinänsä ole käytössä Skotlannissa, noudatetaan silti periaatetta, että jos skotlantilainen avioliitto on mitätön, kuka tahansa asianosainen voi hakea tuomioistuimelta avioliiton pätemättömäksi julistamista. Avioliiton pätemättömäksi julistaminen tarkoittaa useimmissa yhteyksissä, että avioliittoa ei koskaan ollut olemassa. Avioliitto on Skotlannissa mitätön (*void*), jos

- puoliso oli alle 16-vuotias, kun avioliitto solmittiin;
- puolisoit ovat liian läheisiä sukulaisia. Kielletyt sukulaisuussuhteet on määritelty Skotlannin avioliittolain (*Marriage (Scotland) Act 1977*) liitteessä 1;
- ainakin toisen puolisoista oli jo naimisissa;
- ainakin toinen puolisoista oli kykenemätön sopimaan avioliitosta;
- puoliso, joka oli kykenevä sopimaan avioliitosta, teki sopimuksen vain pakon tai erehdyksen vuoksi.

Moitteenvaraisesti mitätön (*voidable*) avioliitto pysyy voimassa, kunnes jompikumpi puolisoista hakee pätemättömäksi julistamispäätöstä. Ainoa moitteenvaraisuuden peruste on, että puoliso oli pysyvästi ja parantumattomasti impotentti, kun avioliitto solmittiin.

8 Millä edellytyksillä avioliiton voi mitätöidä?

Kuka tahansa asianosainen voi hakea tuomioistuimelta sellaisen avioliiton pätemättömäksi julistamispäätöstä (*declarator of nullity*), joka on mitätön edellä selostettujen syiden nojalla. Kumpikin puoliso voi hakea tuomioistuimelta sellaisen avioliiton pätemättömäksi julistamispäätöstä, joka on moitteenvaraisesti mitätön. Mitättömästä ja moitteenvaraisesti mitättömästä avioliitosta ks. kohta 7.

9 Mitä laillisia vaikutuksia avioliiton mitätöinnillä on?

Mitätöntä avioliittoa käsitellään ikään kuin sitä ei koskaan olisi ollutkaan, joten tarvetta hakea pätemättömäksi julistamispäätöstä ei ehkä ole. Jos tuomioistuin antaa avioliiton pätemättömäksi julistamispäätöksen, se voi antaa myös määräyksiä elatusavun maksamisesta osapuolten välillä. Jos tuomioistuin antaa pätemättömäksi julistamispäätöksen avioliitosta, joka on moitteenvaraisesti mitätön, myös tällaista avioliittoa käsitellään ikään kuin sitä ei koskaan olisi ollutkaan.

10 Mitä vaihtoehtoisia muita kuin juridisia keinoja avioeroon liittyvien asioiden ratkaisemiseksi on olemassa?

[Relationships Scotland](#) on vapaaehtoisjärjestö, jota Skotlannin hallinto tukee taloudellisesti. Se järjestää paikallisten toimijoiden verkoston avulla perhesovittelua pareille, jotka ovat päättäneet hakea avio- tai asumuseroa. Sovittelu on vapaaehtoinen prosessi, jonka avulla pariskunnat voivat löytää ratkaisuja käytännön ongelmiin. Pareille tai henkilöille, joilla on vaikeuksia suhteessaan, on myös tarjolla parisuhdeneuvontaa. Asianmukaisella neuvonnalla ja tuella voidaan auttaa puolisoita välttämään menettelyjä, jotka saattaisivat johtaa oikeudenkäynteihin.

Perheasioiden sovittelua on saatavilla myös [Comprehensive Accredited Lawyer Mediators](#) -palvelusta, jossa lakimiehet toimivat sovittelijoina.

Muita vaihtoehtoja ovat lakimiesavusteinen sopiminen (*collaborative law*) ja välimiesmenettely (*arbitration*). Tietoa asiasta on osoitteessa [Flags Scotland](#).

Oikeudellisesti sitova sopimus on mahdollista rekisteröidä Skotlannin rekisterinpitäjän (*Registers of Scotland*) pitämään julkiseen rekisteriin (*Books of Council and Session*). Tietoa rekisteristä on osoitteessa [Skotlannin rekisterinpitäjä](#).

Skotlannin viranomaiset ovat laatineet vanhemmille oppaan lapsista ja avioerosta (*Parenting Agreement for Scotland*). Opas auttaa vanhempia sopimaan, kuinka toimia lasten kannalta parhaalla tavalla, vaikka vanhempien liitto päättyykin. Opas on osoitteessa [Skotlannin hallinto](#).

11 Minne avioero-/asumusero-/mitätöintihakemukset tulee lähettää? Mitä muodollisuuksia tähän liittyy ja mitkä asiakirjat hakemukseen tulee liittää?

Avioero/asumusero

i. Avio- tai asumuserohakemus voidaan tehdä joko Edinburghissa sijaitsevaan ylemmän asteen tuomioistuimeen (*Court of Session*) tai johonkin paikallisista alemman asteen tuomioistuimista (*Sheriff Court*). Skotlannin oikeushallinnon (*Scottish Courts and Tribunals Service*) [verkkosivuilla](#) on kartta, josta käy ilmi, missä tuomioistuimet sijaitsevat. Sivulla ovat myös tuomioistuinten osoitteet ja yhteystiedot.

ii. Hakija voi valita, asioiko *Court of Sessionissa* vai *Sheriff Courtissa*. Jotta voi asioida *Court of Sessionissa*, alueellisen toimivallan on oltava Skotlannissa. Jotta voi asioida *Sheriff Courtissa*, alueellisen toimivallan on oltava tuomiopiirissä (*Sheriffdom*), jossa kyseinen *Sheriff Court* sijaitsee maantieteellisesti. Toimivalta perustuu asuin- tai kotipaikkaan. Kotipaikka on Skotlannissa oleva paikka, jossa henkilö katsoo kotinsa olevan ja jossa hän aikoo

asua pysyvästi lähitulevaisuudessa.

iii. Skotlannissa on kaksi erilaista avioerohakemuslajia.

iv. Yksinkertaistettua hakemusta voidaan käyttää, kun avioeron perusteeksi voidaan määritellä tilanne, jossa puoliset eivät ole asuneet yhdessä vuoteen eikä vastaajana oleva puoliso vastusta hakemusta, tai tilanne, jossa vastaajana olevan puolison suostumusta eron ei ole mutta puoliset ovat asuneet erossa kaksi vuotta.

Yksinkertaistettua hakemusta voidaan käyttää vain, jos

- missään muussa tuomioistuimessa ei ole meneillään oikeudenkäyntiä, joka voisi vaikuttaa avioliiton päättymiseen;
- alle 16-vuotiaita aviolapsia ei ole;
- kumpikaan puoliso ei ole hakenut määräystä elatusavun maksamisesta eron yhteydessä; eikä
- kumpikaan puoliso kärsi mielenterveyshäiriöistä.

v. Puolisot tekevät yleensä itse hakemukset yksinkertaistettuun menettelyyn, eikä asianajajia käytetä. Tämä hakemustyyppi on tullut tunnetuksi *tee se itse* -avioerona. Oppaat ja lomakkeet ovat [Skotlannin oikeushallinnon verkkosivuilla](#).

vi. Toinen hakemuslaji on tavallinen avio- tai asumusero. Sitä on haettava haasteella, joka on joko *summons* (*Court of Sessionissa*) tai *initial writ* (*Sheriff Courtissa*). Kaikilla tuomioistuimilla on omat oikeudenkäyntisääntönsä, jotka on julkaistu [Skotlannin oikeushallinnon verkkosivuilla](#) säännöt ja käytännöt - osiossa (*Rules and Practice*). Säännöissä määrätään, missä muodossa hakemukset on tehtävä. *Court of Sessionin* sääntöjen 49 luvussa ja *Sheriff Courtin* sääntöjen (*Ordinary Cause Rules*) 33 luvussa käsitellään perheisiin liittyviä asioita.

Avioliiton pätemättömäksi julistaminen

vii. Avioliiton pätemättömäksi julistamista koskeva hakemus on tehtävä tuomioistuimessa.

Muodollisuudet ja asiakirjat

viii. Jokaisessa tuomioistuimessa peritään maksu ensimmäisestä hakemuksesta, ja maksuja saatetaan periä myös menettelyn myöhemmissä vaiheissa. Jos hakija saa maksutonta oikeusapua tai eräitä valtion sosiaalietuuksia (*state benefits*), hänellä voi olla oikeus vapautukseen maksuista. Maksuvapautushakemus on [Skotlannin oikeushallinnon verkkosivujen](#) avioeroa koskevassa osiossa.

ix. Avioeroa, asumuseroa tai avioliiton pätemättömäksi julistamista haettaessa puolison on esitettävä vihkitodistus.

12 Voiko asian hoitamiseen saada oikeusapua?

Avioeroasioissa on saatavilla neuvoja ja apua, ja niiden antamiseen sovelletaan tavanomaisia, laissa säädettyjä taloudellisia ehtoja. Avioeroasioissa on saatavilla myös siviilioikeudellista oikeusapua, ei kuitenkaan yksinkertaistettua menettelyä varten. Oikeusavulle on kolme tavanomaista, laissa säädettyä ehtoa, jotka koskevat taloudellisen tuen tarvetta (*financial eligibility*) sekä oikeudellisen toimenpiteen kohtuullisuutta (*reasonableness*) ja aiheellisuutta (*probable cause*). Lisätietoja tukikelpoisuudesta saa Skotlannin oikeusapulautakunnan (*Scottish Legal Aid Board - SLAB*) [verkkosivuilta](#).

13 Voiko avioero-/asumusero-/mitätöintipäätökseen hakea muutosta?

i. *Sheriff Courtin* yksinkertaistetussa menettelyssä antamaan avioerotuomioon voi hakea muutosta kirjellä 14 päivän kuluessa päätöksen päivämäärästä.

ii. *Court of Sessionin* yksinkertaistetussa menettelyssä antamaan avioerotuomioon ei voi hakea muutosta. Tuomion oikeusvaikutusten mitätöimiseksi on nostettava tuomion kumoamista koskeva kanne tuossa tuomioistuimessa.

iii. *Sheriff Courtin* tavanomaisessa menettelyssä antamaan avioerotuomioon tai asumuserotuomioon voi hakea

muutosta 14 päivän kuluessa päätöksen päivä määrästä. Avioeroa, asumuseroa tai avioliiton pätemättömäksi julistamista koskevaan *Court of Sessionin* tuomioon voi hakea muutosta 21 päivän kuluessa tuomiosta.

14 Millä tavoin tulee menetellä jos halutaan, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama avioero-/asumusero-/mitätöintipäätös tunnustetaan tässä jäsenvaltiossa?

Avio- ja asumuseron ja avioliiton pätemättömäksi julistamisen tunnustaminen kuuluu yleisesti Bryssel IIa -asetuksen soveltamisalaan (neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003, annettu 27 päivänä marraskuuta 2003). Asetuksen 21 artiklassa säädetään tunnustamisen perusteista.

i. Jäsenvaltiossa annettu tuomio on tunnustettava muissa jäsenvaltioissa vaatimatta minkään erityisen menettelyn noudattamista.

ii. Mitään erityistä menettelyä ei etenkään vaadita siviilisäätystä koskevien jäsenvaltioiden rekistereiden päivittämiseksi sellaisen toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion perusteella, joka koskee avioeroa, asumuseroa tai avioliiton pätemättömäksi julistamista ja johon kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ei saa hakea muutosta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen 21 artiklan 3 kohdan soveltamista.

iii. Kuka tahansa asianosainen voi pyytää *Court of Sessionia* vahvistamaan, että tuomio tunnustetaan tai sitä ei tunnusteta.

iv. Jos kysymys tuomion tunnustamisesta tulee esille jäsenvaltion tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa, asiaa käsittelevä tuomioistuin voi ratkaista tuomion tunnustamista koskevan kysymyksen.

Samaa sukupuolta olevien henkilöiden avioliitto on nyt mahdollinen Skotlannissa. Koska on epävarmaa, soveltuuko Bryssel IIa samaa sukupuolta olevien suhteisiin, on laadittu asetusta vastaava säädös muissa jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta. Asiaa koskeva sääntely sisältyy säädökseen SSI 2014 nro 362, joka koskee samaa sukupuolta olevien avioliittoja ja tuomioistuinten toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista Skotlannissa (*The Marriage (Same Sex Couples) (Jurisdiction and Recognition of Judgments) (Scotland) Regulations 2014*).

Jos tuomiota ei tunnusteta Bryssel IIa:n tai muun vastaavan säännöksen nojalla, sovelletaan perhelain (*Family Law Act 1986*) II osaa ja erityisesti sen 46 §:ää. Tunnustamisen perusteet ovat 46 §:n mukaan seuraavat:

1. Oikeudenkäynnissä määrätyn kansainvälisen avioeron, avioliiton pätemättömäksi julistamisen tai asumuseron pätevyys on tunnustettava, jos

a. avioero, avioliiton pätemättömäksi julistaminen tai asumusero on tullut voimaan sen maan lain mukaisesti, jossa se on myönnetty; ja

b. oikeudenkäynnin alkamishetkellä

i. jompikumpi puoliso asui maassa, jossa avioero, avioliiton pätemättömäksi julistaminen tai asumusero on myönnetty; tai

ii. hänellä oli kotipaikka kyseisessä maassa; tai

iii. hän oli kyseisen maan kansalainen.

2. Muuten kuin oikeudenkäynnissä määrätyn kansainvälisen avioeron, avioliiton pätemättömäksi julistamisen tai asumuseron pätevyys on tunnustettava, jos

a. avioero, avioliiton pätemättömäksi julistaminen tai asumusero on tullut voimaan sen maan lain mukaisesti, jossa se on myönnetty; ja

b. päivänä, jona avioero on myönnetty,

i. kummallakin puolisoilla oli kotipaikka kyseisessä maassa; tai

ii. yhdellä puolisoilla oli kotipaikka kyseisessä maassa ja toisella puolisoilla maassa, jonka lainsäädännön nojalla avioeron, avioliiton pätemättömäksi julistamisen tai asumuseron pätevyys tunnustetaan; sekä

c. kumpikaan puoliso ei asunut Yhdistyneessä kuningaskunnassa sen vuoden aikana, joka välittömästi edelsi edellä mainittua ajankohtaa.

15 Minkä tuomioistuimen puoleen tulee kääntyä, jos halutaan vastustaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman avioero-/asumusero-/mitätöintipäätöksen tunnustamista tässä jäsenvaltiossa? Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Avio- ja asumuseron ja avioliiton pätemättömäksi julistamisen tunnustaminen kuuluu yleisesti Bryssel IIa -asetuksen soveltamisalaan. Ks. kysymykseen 14 annettu vastaus.

Päätöstä tunnustamisesta tai tunnustamatta jättämisestä voidaan hakea *Court of Sessionissa* ja *Sheriff Courtissa*.

16 Mitä lakia sovelletaan avioeroasiassa silloin kun puoliset eivät asu tässä jäsenvaltiossa tai ovat eri maiden kansalaisia?

Jos Skotlannin tuomioistuimet katsovat olevansa toimivaltaisia, ne soveltavat silloin yleensä Skotlannin lakia.

Linkkejä

[Skotlannin oikeushallinto](#)

[Skotlannin oikeusapulautakunta.](#)

[Skotlannin hallinto.](#)

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

Päivitetty viimeksi: 09/02/2022

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.